

Akademia AGH Junior w Bibliotece Głównej AGH

Agnieszka Podrazik,
Marta Urbaniec
Biblioteka Główna AGH

W roku akademickim 2017/2018 roku z myślą o uczniach szkół podstawowych klas I-VI zapoczątkowany został projekt edukacyjny o nazwie Akademia AGH Junior. Pomysłodawcą oraz organizatorem przedsięwzięcia jest Dział Informacji i Promocji AGH. Zajęcia dla juniorów obejmują wykłady, ćwiczenia i laboratoria prowadzone na terenie kampusu uczelni.

Program zajęć, realizowany osobno dla każdej z dwóch grup wiekowych (klasy I-III oraz klasy IV-VI), opracowuje specjalnie powołana kapituła, w skład której wchodzi przedstawiciele wszystkich jednostek AGH. Jak podają organizatorzy: „Celem Akademii AGH Junior jest przede wszystkim zaszczepienie u dzieci ciekawości świata oraz przedstawienie nauki w taki sposób, aby zachęcić je do zdobywania wiedzy, zadawania pytań oraz rozwoju pasji. Specjalnie opracowany program zajęć pomoże młodym adeptom nauk ścisłych w twórczy i aktywny sposób odkrywać otaczający ich świat oraz rozumieć naturalne, choć często skomplikowane zjawiska i procesy, jakie na co dzień obserwują. Fascynująca naukowa przygoda rozpoczęta w Akademii AGH Junior umożliwi młodym studentom poznanie środowiska akademickiego Akademii Górniczo-Hutniczej i być może stanie się inspiracją przy wyborze ich ścieżki naukowej lub zawodowej”.¹ 30 września 2017 roku w auli pawilonu A-0 odbyła się uroczysta inauguracja działalności Akademii AGH Junior – z udziałem władz rektorskich AGH. Wykład inauguracyjny pt. „O pociągu na poduszce magnetycznej – lewitacja magnetyczna” wygłosił prof. dr hab. inż. Antoni Cieśla. Pokaz lewitacji magnetycznej przeprowadził dr inż. Mikołaj Skowron. Biblioteka Główna AGH została zaproszona do udziału w projekcie wraz z szesnastoma wydziałami oraz innymi jednostkami pozawydziałowymi: Studium Języków Obcych, Studium WFIS, Akademickim Centrum Materiałów i Nanotechnologii oraz Centrum e-Learningu. Jednym z założeń projektu było umożliwienie prezentacji

¹ O Akademii AGH Junior, <https://www.junior.agh.edu.pl/akademia-agh-junior>, (dostęp 21.03.2018)

specyfiki działań jednostek tworzących środowisko szkoły wyższej.

Po rozważeniu różnych propozycji tematów zajęć, zgłoszonych przez pracowników Biblioteki Głównej, wybrano ostatecznie kilka uznanych za najciekawsze. Opracowane zostały sylabusy, zgłoszone do kapituły Akademii AGH Junior. Przedstawione przez Bibliotekę Główną tematy znalazły się w zestawie zajęć zaakceptowanych przez kapitułę dla obu grup wiekowych na czas trwania pierwszego roku projektu. Zajęcia w Bibliotece Głównej AGH poprzedziły wizyty dzieci z zaproszonych szkół podstawowych: klasy VII Szkoły Podstawowej im. Jana Długosza w Piekarach oraz klasy III z Ogólnokształcącej Szkoły Muzycznej im. I.J. Paderewskiego z ul. Basztowej w Krakowie. Wizyty te pozwoliły na przeprowadzenie próbnych lekcji z odpowiednią grupą wiekową i dokonanie drobnych modyfikacji przed właściwymi zajęciami w ramach Akademii AGH Junior. Każda z lekcji w bloku zajęć została zaplanowana na 45. min – mogliśmy przekonać się, jak wiele czasu dzieci potrzebują na wykonanie interaktywnych ćwiczeń. Było to też dla prowadzących cenne doświadczenie dotyczące odbioru przekazywanej treści. Sprawdzono, czy materiał ćwiczeniowy nie sprawia dzieciom trudności oraz czy temat przedstawiony jest na tyle atrakcyjnie, aby utrzymać uwagę i zaangażowanie uczniów w trakcie trwania zajęć.

W harmonogramie akademii zajęcia w bibliotece dla starszej grupy wiekowej (klasy IV-VI)

Praca z planem Krakowa

fot. J. Rzepczyński

fot. J. Rzepczyński

Praca z mapą

zostały zaplanowane na grudzień 2017 roku, a dla dzieci grupy młodszej (klasy I-III) na luty 2018 roku.

Zgodnie z planem 16 grudnia 2017 roku dzieci z klas IV-VI uczestniczyły w zajęciach, na które złożyły się trzy bloki tematyczne. Pierwszy z wykładów, przygotowany przez mgr Monikę Szuman i mgr Justynę Korczak, dotyczył szerzącego się ostatnio i zyskującego spore grono zwolenników bookcrossingu. Idea bookcrossingu zawiera się w propagowaniu wymiany książek i rozwijaniu zainteresowań czytelniczych. Zakupione i przeczytane książki, można przynieść i zostawić w różnych popularnych miejscach na przykład w kawiarni, parku, pociągu, wybranym sklepie, teatrze, szkole czy kinie lub galerii handlowej. Na specjalnie przygotowanych regałach, półkach i stolikach czekają na nowych właścicieli, którzy po przeczytaniu mogą przekazać je dalej. Inicjatywa pomaga także osobom samotnym czy nieśmiałym przełamywać bariery, nawiązać kontakt z drugim człowiekiem, zachęca do rozmów, dyskusji. Dzieci na zajęciach w Bibliotece Głównej

Przygotowywanie książek do wypożyczenia

fot. J. Rzepczyński

AGH z zainteresowaniem słuchały o bookcrossingu, dyskutowały na temat akcji „uwalniania książek” oraz wdrożyły tę ideę w praktyce. Każde z nich przyniosło ze sobą książkę, a zabrało do domu inną przyniesioną przez kolegów z grupy. Drugi temat, który przygotowała mgr Agnieszka Podrazik, dotyczył własności intelektualnej, ochrony własnych pomysłów i przestrzegania poszanowania własności intelektualnej innych osób. Zajęcia pozwoliły dzieciom zrozumieć, czym jest patent, wzór przemysłowy i znak towarowy, dowiedziały się, jaki jest najdroższy znak towarowy na świecie i dlaczego nie można opatentować oscypka czy jabłek łączkich. Wszyscy orientujemy się, kto wynalazł lampę naftową, ale jest wiele innych, znanych powszechnie wynalazków na świecie, których twórcami są Polacy, a mało kto o tym wie. Kamizelka kuloodporna została wynaleziona przez Jana Szczepanika i Kazimierz Żeglenia. Józef Hofmann, polski pianista i kompozytor, również był wynalazcą – wymyślił wycieraczki do samochodu i spinacze biurowe. Bardzo zastuszony jest Henryk Magnuski – wynalazca przenośnej radiostacji, pierwowzoru walkie-talkie, którą posługiwały się wojska amerykańskie w trakcie II wojny światowej. Między innymi o te informacje nasi mali studenci mogli poszerzyć swoją wiedzę. Na zajęciach dzieci rozwiązywały quizy i same wykonywały papierowe kubeczki, opatentowane przed 100 laty, z których z powodzeniem można napić się wody.

Trzecia lekcja w bloku dla grupy starszej, którą przygotowała mgr Marta Urbaniec, poświęcona była kartografii, a w szczególności rodzajom map. Dzieci zapoznały się z różnymi formami map, miały możliwość zobaczenia jak wygląda mapa arkuszowa, składana, ścienna, globus czy mapa w wersji elektronicznej na przykładzie google maps. Prezentacja pokazała dzieciom jak przedstawia się ten sam teren na mapie geologicznej, hydrogeologicznej, hydrograficznej czy geologiczno-gospodarczej. W ramach zajęć praktycznych dzieci, w oparciu o mapę turystyczną Tatr, planowały wycieczkę w góry – z wybranego punktu początkowego trasy. Obliczały również, ile czasu jest im potrzebne do jej przejścia, jakie po drodze mijają szczyty, musiały także zastanowić się, czy zdążą wrócić przed zmrokiem. Zmierzyły się także z planem miasta Krakowa – do zadań, które miały wykonać należało znalezienie konkretnej ulicy, dzielnicy Krakowa oraz policzenie mostów na Wiśle w obrębie Krakowa. W dalszej części odnajdywały różne zabytki w Krakowie i podawały nazwy ulic, przy których się znajdują. Na podstawie mapy topograficznej wybranego obszaru opisywały roślinność, charakterystyczne punkty i odczytywały różne obiekty

w oparciu o znaki topograficzne. Na koniec przekonali się, o ile łatwiejsza jest dzisiejsza podróż, kiedy posługujemy się nawigacją samochodową lub aplikacją google maps, zamiast rozłożoną na kolanach płachtą tradycyjnej mapy czy atlasem. Zajęcia z młodszą grupą dzieci z klas I-III, przeprowadzone 3 lutego 2018 roku, wymagały od nas przygotowania zupełnie nowych scenariuszy lekcji przede wszystkim ze względu na zdecydowaną różnicę wieku w porównaniu do grupy starszej. Tak jak poprzednio 30-osobowa grupa została sprawnie podzielona na trzy mniejsze zespoły. Pierwszą z nich zajęły się mgr Monika Szuman i mgr Justyna Korczak. Pod ich opieką dzieci poznały naszą Bibliotekę i drogę, jaką przebywa książka od jej zakupu do miejsca na półce w magazynie. Dowiedziały się na czym polega praca bibliotekarza w dużej bibliotece naukowej i same mogły wczuć się w jego rolę. W Strefie Wolnego Dostępu przygotowywały książki do wypożyczenia, oklejając je odpowiednimi zabezpieczeniami. Na koniec mogły samodzielnie wypożyczyć „swój” egzemplarz za pomocą automatu SelfCheck. Sprawdziły również, czy da się niepostrzeżenie wyjść z Biblioteki z niezarejestrowaną przez system książką. Zabawa w „łodzię książek” wzbudziła wiele emocji i śmiechu oraz lekkie zdumienie czytelników w holu bibliotecznym na dźwięk często włączającego się alarmu. W magazynie z regałami przesuwными mali studenci mogli się przekonać o tym, że praca bibliotekarza niesie ze sobą także pewne niebezpieczeństwo; przez nieuwagę można zostać ściśniętym przez przesuwające się regały. Doświadczenie to było dodatkową informacją, że nawet w tak spokojnym miejscu pracy jak biblioteka należy ściśle przestrzegać zasad BHP.

W tym samym czasie drugi zespół, na zajęciach przeprowadzonych przez mgr Gabrielę Nowaczyk-Wąsowicz w Czytelni Zbiorów Specjalnych zgłębiał tajemnicę wynalazków i znaków towarowych. Dzieci dowiedziały się także, jaka jest różnica pomiędzy wynalazcą, a odkrywcą. W trakcie warsztatów słuchacze mogli w sposób sensoryczny poznać różne przykłady wynalazków i znaków towarowych. Oglądaniu pod lupą haczyków i pętelek rzepów występujących w przyrodzie nie było końca, a to właśnie owoce łopianu zainspirowały twórcę popularnego zapiecia, które dzieciom znane jest doskonale. Ostatnie ćwiczenie polegało na zaprojektowaniu własnej wersji ludzika Lego, co zostało przyjęte z dużym entuzjazmem i już po chwili kontury figurek wypełniły się fantazyjnymi kolorami i ekwipunkiem. Kto wie, może któryś z tych projektów zakupiłaby sama firma LEGO? Trzeci temat, zaprezentowany przez bibliotekę dla młodszej grupy wiekowej, dotyczył map,

fot. J. Rzepczyński

a przygotowała go mgr Marta Urbaniec. Studenci dowiedzieli się czym jest mapa i skala, jakie są rodzaje i formy map. Następnie odkrywali, jakie tajemnice przedstawiają znaki na mapach oraz czym mapa samochodowa różni się od planu miasta. Podczas ćwiczeń praktycznych oznaczali kierunki na mapie. „Nie chodź na wycieczki piesze, pojedź lepiej mercedesem. Bo w kraju, o którym mowa, jest fabryka samochodowa” – to zagadki, na które mali studenci musieli odpowiadać. Dodatkowo odnajdowali na mapie konturowej Polski rzeki i główne miasta. Na koniec czekało ich wymagające zadanie – zidentyfikowanie, jaki kontynent można ułożyć z otrzymanych puzzli. Nie było łatwo, ale ćwiczenie dostarczyło wspaniałej zabawy.

Zajęcia w ramach Akademii AGH Junior były dla bibliotekarzy z Biblioteki Głównej AGH, na co dzień obcuującymi ze zgoła innymi grupami użytkowników, nowym wyzwaniem i doświadczeniem. Na styczniowym posiedzeniu Kapituły Akademii AGH Junior, podsumowującym przebieg pierwszego semestru, podkreślono, że tematy zaproponowane przez bibliotekę dla grupy starszej zostały bardzo dobrze przygotowane, a same zajęcia bardzo się uczestnikom podobały. Prowadzącym zajęcia ten nowy rodzaj aktywności także sprawił wiele satysfakcji. Cieszy nas, że zgłaszają się do nas z prośbą o warsztaty kolejnej grupy szkolnej – już w marcu odwiedzili nas uczniowie klas siódmych ze Szkoły Podstawowej nr 159 Sióstr Urszulanek w Krakowie. Czekamy w Bibliotece Głównej AGH na nową edycję zajęć w kolejnym roku akademickim projektu Akademii AGH Junior. Nie przestajemy rozmyślać, czym jeszcze biblioteka naukowa mogłaby zainteresować, zaskoczyć czy zainspirować studentów Akademii AGH Junior, którzy być może w przyszłości zostaną naszymi stałymi użytkownikami.

Samodzielne wypożyczenie książek za pomocą automatu SelfCheck

Na styczniowym posiedzeniu Kapituły Akademii AGH Junior, podsumowującym przebieg pierwszego semestru, podkreślono, że tematy zaproponowane przez bibliotekę dla grupy starszej zostały bardzo dobrze przygotowane, a same zajęcia bardzo się uczestnikom podobały. Prowadzącym zajęcia ten nowy rodzaj aktywności także sprawił wiele satysfakcji.